

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

1.pielikums 2. nodevumam

par Mācību programmas saturiskās struktūras izstrādi ES fondu vadības un kontroles sistēmā iesaistīto nodarbināto profesionālo kompetenču attīstībai

Vispārējie principi profesionālo kompetenču mācību programmu satura konceptuālā ietvara veidošanā

Principi profesionālo kompetenču mācību programmu saturiskās struktūras veidošanā.

Lai nodrošinātu vienotu jeb standartizētu un sistemātisku pieeju profesionālo kompetenču mācību programmu veidošanā valsts pārvaldes iestādēs strādājošajiem neatkarīgi no viņu amata, profesionālo kompetenču mācību programmas ieteicams veidot saskaņā ar šādiem principiem:

1. Profesionālās mācību programmas satura galvenos virzienus nosaka atbilstoši amata grupai definētās profesionālās kompetences.
2. Profesionālo kompetenču mācību programma tiek veidota pēc mācību moduļu principa. Katras kompetences attīstīšanai var būt viens vai vairāki mācību moduļi, ņemot vērā rīcības pazīmes, kas raksturo konkrētās kompetences izpausmes profesionālo pienākumu veikšanā. Katrs mācību modulis vērsts uz vienas saturiski pietiekami plašas tēmas apguvi, kas attiecas uz vienu vai vairākām profesionālajām kompetencēm.
3. Mācību moduļu saturs jeb apakštēmas izriet no apgūstamām zināšanām un prasmēm, kas nepieciešamas lai demonstrētu attiecīgo kompetenci/-es un to/ tās raksturojošās rīcības pazīmes.
4. Profesionālo kompetenču mācību programmā katrai amatu grupai ir divu veidu mācību moduļi:
  - a. Konkrētai amatu grupai specifiskie mācību moduļi, kas ir speciāli izstrādāti un paredzēti tieši atbilstoši amatu grupai noteikto profesionālo kompetenču attīstīšanai, t.i., tie paredzēti konkrētu specializēto zināšanu un prasmju apguvei, kā arī vispārīgāku zināšanu un prasmju apguvei tieši konkrētās amatu grupas darba satura kontekstā.
  - b. Caurviju mācību moduļi, kas paredz tādu zināšanu un prasmju apguvi, kas ir svarīgas vairāku kompetenču pilnveidošanai, kā arī raksturo vairākām valsts pārvaldē nodarbināto amatu grupām kopīgas zināšanas un prasmes. Vienlaikus, lai ņemtu vērā arī katras amatu grupas specifiku un vajadzības caurviju moduļu saturā, caurviju mācību moduļos var tikt veidoti mācību apakšmoduļi, kuru saturs atbilst konkrētu amatu grupu profesionālo kompetenču attīstības vajadzībām un kurus attiecīgi var apgūt tikai un vienīgi atbilstošajā amatu grupā nodarbinātie.

Principi mācību metožu izvēlē profesionālo kompetenču mācību programmās.

1.attēlā parādīts konceptuālais ietvars metožu izvēlē profesionālo kompetenču mācību programmu apguvei.

Profesionālo kompetenču attīstība ietver vairākas savstarpēji saistītas komponentes, no kurām būtiskākās ir:

1. Zināšanu komponente - izpratnes un zināšanu iegūšana par pamatjēdzieniem, pamatprocesiem, darba paņēmieniem un metodēm, kas attiecas uz konkrēto profesionālo kompetenci;

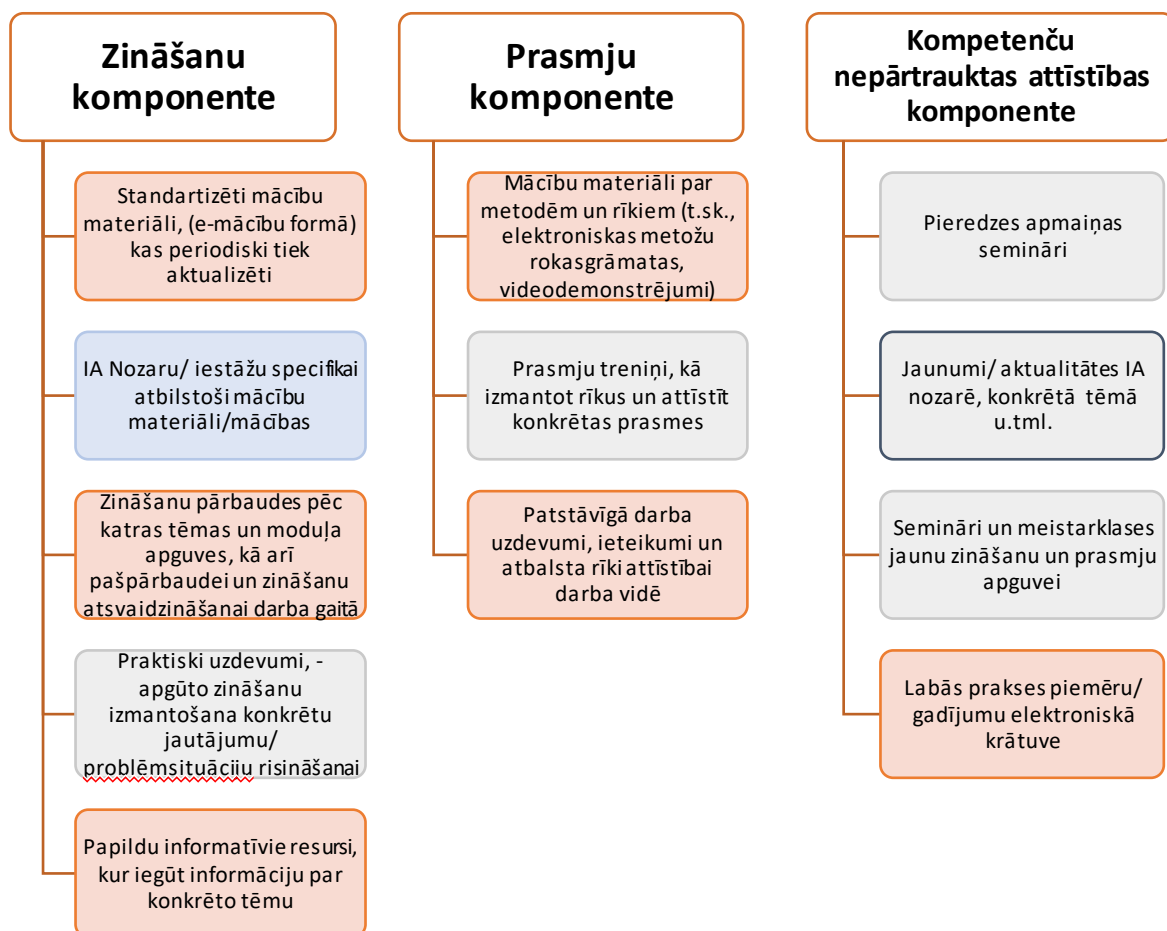
2. Prasmju komponente – iemaņu veidošana un prasmju izkopšana, kā izmantot zināšanas par pamatjēdzieniem, pamatprocesiem, darba paņēmieniem un metodēm praksē, lai veiktu konkrētā amata pienākumus un risinātu konkrētas situācijas, ar kurām konkrētās amatu grupas pārstāvji saskaras amata pienākumu izpildē;

3. Kompetenču nepārtrauktas attīstības komponente – uz kompetenču attīstību vērsta darba vides veidošana un iespēju radīšana darba vidē pastāvīgai profesionālo kompetenču attīstībai.

Kā parādīts 1. attēlā, katras komponentes attīstībai ir vairāk piemērotas viena veida metodes, mazāk citas. Piemēram, zināšanu sniegšanai par svarīgākajiem jēdzieniem, procesiem, lomām u.tml. kādā konkrētā mācību tēmā, efektīvas metodes ir e-mācības, kas ļauj sistemātiskā veidā nodot lielu informācijas apjomu lielam mācību dalībnieku skaitam vienlaicīgi. Tajā pat laikā iemaņu un prasmju pilnveidošanai, piemēram, komunikācijā ar auditējamiem vai darbiniekiem ir noderīgi video demonstrējumi, prasmju treniņi u.c. uz iemaņu attīstību orientētas metodes.

Veidojot mācību programmas konkrētu mācību moduļu apguvei, programmu pasūtītāji, veidotāji un/vai pasniedzēji un treneri tiek aicināti izvēlēties piemērotākās metodes konkrētu mācību apakštēmu apguvei. Būtiski paturēt prātā, ka kompetenču attīstībā īpaši svarīga ir praktisko iemaņu un prasmju veidošana un nostiprināšana, tāpēc visos mācību moduļos nozīmīga vieta ir ierādāma praktiskām mācību metodēm, kā situāciju analīzes uzdevumiem, praktisku piemēru analīzei un risinājumu sagatavošanai patstāvīgi un, darbojoties mazajās grupās, situāciju izspēlei lomu spēļu un situāciju simulāciju formā, ko papildina pasniedzēja/ trenera un citu grupas dalībnieku atgriezeniskā saite un analīze u.tml. Ieteicamais praktisko uzdevumu un prasmju treniņu (1.attēlā – pelēkā krāsā) īpatsvars ir ne mazāks kā 40 – 50% (prasmju treniņos – ne mazāk kā 70%) no kopējā moduļa laika.

Speciāli izstrādāti mācību moduļi nav vienīgais profesionālo kompetenču attīstības veids. Ieteicams izmantot 70/20/10 principu profesionālo kompetenču attīstībai paredzēto mācību metožu izvēlē. Tas paredz, ka 70% no mācību aktivitātēm un metodēm ir saistītas ar mācīšanos darba vietā jeb darba procesā. Piemēram, tiešā vadītāja kā parauga novērošana, darbiniekam piemērotu uzdevumu došana, lai tie sekmētu konkrētu kompetenču pilnveidošanu un vienlaikus būtu ne pārāk sarežģīti, regulāras atgriezeniskās saites došana darbiniekam par to, kā viņam veicas zināšanu un prasmju pielietošanā savā amatā, ir dažas no attīstības darba vietā metodēm. 20% metožu kompetenču attīstībā vajadzētu būt saistītām ar mācīšanos mijiedarbībā ar citiem, t.i., apgūstamām mentoringa, labās prakses piemēru analīzes, pieredzes apmaiņas u.tml. ceļā. Visbeidzot tikai aptuveni 10% profesionālo kompetenču attīstības vajadzētu būt saistītai ar t.s. formālo mācību programmu apgūšanu lekciju, semināru un līdzīgā formā.

1. attēls Profesionālo kompetenču apgūvē ieteicamās mācību metodes.

Paskaidrojumi pie attēla:

- Praktiskās mācību metodes, kas paredz apgūto zināšanu un iemaņu izmēģināšanu praktisku darba situāciju risināšanā.
- Teorētiskās jeb zināšanu ietilpīgās mācību metodes, kas paredz liela apjoma informācijas un zināšanu nodošanu apgūstamajā tēmā lielam mācību dalībnieku skaitam.
- Mācību materiāli (e-mācību vai citā formātā), kas izstrādāti, lai apgūtu profesionālo kompetenču specifiku konkrētās nozarēs vai iestādēs. Plānots, ka šādus mācību materiālus izstrādā tās iestādes vai resoru vadošās iestādes patstāvīgi vai sadarbībā ar VAS, kurās tiek identificēta šādu specifisku zināšanu nepieciešamība, kas iziet ārpus profesionālo kompetenču aprakstiem konkrētai amatu grupai.
- Periodiski mācību pasākumi (semināri, konferences u.tml.) par jaunumiem konkrētā profesionālās darbības jomā vai nozarē, kuru sagatavošanā ir būtiska nozaru vai resoru vadošo iestāžu loma.